

Comentariu despre drama Iona de Marin Sorescu, pornind de la cuvintele autorului 'Iona sunt eu'

Inspirata din mitul biblic al omului inghitit de un peste, opera literara "Iona" de Marin Sorescu. nu prezinta o drama individuala, ci una general umana, nascuta din framantarile si nelinistile fiintei pamantene in fata propriului destin. De-a lungul celor patru tablouri, "Iona" da nastere la interogatii existentiale grave, privitoare la viata, moarte, singuratate, destin; prin aceasta trasatura, ea se incadreaza in teatrul de idei, devenind un adevarat poem dramatic al nelinistii metafizice. La o prima lectura, actiunea ar putea fi rezumata astfel: Un pescar sarac - Iona - pe care norocul mereu il ocoleste, sta in gura unui peste urias si isi arunca navodul intr-o mare ostila, care refuza sa-i dea macar un peste (sau, poate, si-a pierdut capacitatea genetica originara).

Omul vorbeste cu dublul sau launtric, . intreaga "actiune" fiind un solilocviu cu profunde implicatii filosofice. La un moment dat, gura pestelui se inchide si Iona este proiectat in adancurile stomacului sau, ai carui pereti antrenati in "vesnica mistuire" alcatuiesc un spatiu inchis, angoasant, un labirint din care omul va incerca sa se elibereze. Spintecand burta Pestelui I, Iona constata ca a nimerit intr-o alta burta (cea a Pestelui II care, intre timp, il inghitise pe primul). Tentativa de eliberare se repeta, in final, omul ajungand pe o plaja pustie inconjurata de un orizont format din burti de peste. Semnificatii:

a) Iona ca metafora a singuratatii:

Alcatuita ca un dialog intre Iona si dublul sau, drama releva teama de tacere a personajului, nevoia de comunicare intr-o lume a singuratatii. In aceste conditii, dorul de a vedea "pe cineva mergand pe drum" se converteste in acuta constiinta a singuratatii omului in Univers si cuvintele: "E tare greu sa fii singur" devin strigat cu profunde implicatii metafizice. Ultima "plecare" a lui Iona ("Plec din nou") face din Om un Ulysse tragic incercand mereu sa se intoarca in Ithaca (ideal de neatins). De altfel, motivul idealului este sugerat prin prezenta in decor a unei mori de vant - simbol care-l transforma pe Iona intr-un Don Quijote sublim, un pescuitor de nori, care ignora conditia sa de fiinta fragila, tritoare pe un "ou clocit" (increatul care si-a pierdut puritatea). '

b) Drama Iona ca metafora a mortii:

Sugestia mortii se contureaza inca din primul tablou, cand, vorbind despre multimea pestilor marii, Iona afirma ca pentru a-i numara ti-ar trebui nu toata viata (finitul), ci "toata moartea" (infinitul eternitatii).

Episodul liric de la inceputul tabloului al doilea reitereaza ideea mortii vazuta ca universalie: "macar la soroace mai mari, universul intreg sa fie dat lumii de pomana". Nu cumva, omul care a stins "cu o pleoapa" toate lucrurile din jur, a si trecut in moarte? Nu cumva stradania lui de a vorbi opune Cuvantul (Logosul), neantului? De altfel, intreg tabloul al II-lea reitereaza ideea mortii, de la interogatiile fara raspuns ("inghitit de viu sau de mort?"; "De ce trebuie sa se culce toti oamenii la sfarsitul vietii?") si pana la meditatiea amara pe tema curgerii timpului Fiintei in nimicul Nefiintei: "Un

sfert din viata ni-l pierdem facand legaturi (...) intre lucruri si praf".

Exista, in drama, un moment in care Iona se pregateste sa-i scrie mamei sale folosind, in acest scop, o bucata din besica pestelui. Episodul (de mare puritate si lirism) in care el cugeta pe tema vietii si a mortii, trimite la goetheenele "mume" din care se trag si in care se intorc toate: "Eu cred ca exista in viata lumii o clipa cand toti oamenii se gandesc la mama lor. Chiar si mortii. Fiica la mama, mama la mama, bunica la mama, pana se ajunge la o singura mama, una imensa si buna" (evident, Muma-Pamant).

c) Iona ca metafora a destinului:

Toate incercarile lui Iona de a iesi din propriul destin sunt sortite esecului, omul a devenit un Dumnezeu demn de mila care si-a pierdut attributele sacralitatii: "Sunt ca un Dumnezeu care nu mai poate invia, l-au iesit toate minunile, si venirea pe pamant, si viata, pana si moartea - dar o data ajuns aici, in mormant, nu mai poate invia".

Motivul destinului lui Iona este universalizat in cuvintele autorului: "Iona sunt eu".